

UDK: 303.71:347.72.037:368.032.1:368.029:368.17:591.543: 502.58(73)

Mr Slobodan N. Ilijić,

član Predsedništva Udruženja pravnika Srbije

PRIKAZ KNJIGE

USKLAĐIVANJE POSLOVNOG PRAVA SRBIJE SA PRAVOM EVROPSKE UNIJE

Urednik: Vuk Radović

Izdavač: Centar za izdavaštvo i informisanje Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Obim: 439 strana

Pod naslovom *Usklađivanje poslovnog prava Srbije sa pravom Evropske unije* publikovan je zbornik radova, tačnije studija, ogleđa i članaka iz 2013. godine, koje su napisali profesori Pravnog fakulteta u Beogradu. Zbornik obuhvata 15 radova iz različitih oblasti poslovnog prava. Sve radove urednik je podelio u četiri tematske celine. Prva celina – Savremene tendencije u komunitarnom i stečajnom pravu – obuhvata tri rada. U drugu tematsku celinu svrstana su tri rada pod zajedničkim naslovom Tržišna regulacija (tržište robe i usluga, tržište rada i tržište kapitala). Treća tematska celina ponela je naslov Pravni aspekti uključivanja Srbije u ekonomske integracije – sa ukupno dva rada. Četvrtu tematsku celinu, sa ukupno sedam radova, urednik zbornika nazvao je Odgovornost u privredi i poštovanje prava. Ovde ćemo predstaviti pojedine radove iz četvrte tematske celine, razume se, u ravni interesantnoj za delatnost osiguranja.

1. Docent dr Nataša Petrović Tomić obradila je temu *Odgovornost i osiguranje drumskog prevozioca po CMR Konvenciji*. U prvoj glavi tog rada reč

je o značaju transportnog osiguranja za odvijanje savremenog poslovnog prometa u međunarodnoj trgovini. Pošto je konstatovala da je u srpskom transportnom osiguranju usvojena podela na kasko, kargo osiguranje i osiguranje od odgovornosti, autorka je ukazala na to da se značaj transportnog osiguranja za međunarodnu trgovinu može sagledati iz sledeća tri obeležja. Prvo obeležje transportnog osiguranja čine vrednost sredstava, koja su angažovana u odvijanju drumskog prevoza. Karakteristika drugog obeležja transportnog osiguranja sastoji se od kumulacije većeg broja različitih rizika. Najzad, treće obeležje transportnog osiguranja obeležava ugovor o osiguranju, kao garant za adekvatne zaštite interesa svih lica, vrednosti sredstava i njihovih rizika. U drugoj glavi razmatra se pitanje razgraničenja između osiguranja od odgovornosti i kargo osiguranja. Posle kraćeg osvrtu na ranija shvatanja tog odnosa, izlaganjem u drugoj glavi dominira konstatacija da u drumskom prevozu kargo osiguranje i osiguranje od odgovornosti omogućavaju da se pokriju različite štete. Autorka je u trećoj glavi razmatrala različite aspekte odgovornosti drumskog prevoznika. U izlaganju odgovornosti drumskog prevoznika pošlo se od osnova odgovornosti i perioda u kome drumski prevoznik odgovara za robu, zatim je prikazan pravni režim po kome se odvija drumski prevoz i identifikacija rizika, i, najzad, razmatraju se uslovi pod kojima se drumski prevoznik može osloboditi od odgovornosti za robu. U četvrtoj glavi težište je na ugovoru o osiguranju od odgovornosti drumskog prevoznika po osnovu CMR Konvencije. Već u prvom odeljku ove glave autorka je istakla važnu karakteristiku te konvencije. Dr Nataša Petrović Tomić citira odredbe te konvencije, koje predviđaju da drumski prevoznik odgovara za radnje i propuste svojih službenika, predstavnika i svih drugih lica čijim se uslugama koristio prilikom prevoza, kao da su ta lica zaposlena kod drumskog prevoznika. Drugi odeljak ove glave ukazuje na autorkino opredeljenje po kome ugovor o osiguranju od odgovornosti drumskog prevoznika spada u osiguranje od profesionalne odgovornosti, s tim da tipski uslovi tog osiguranja predstavljaju nerazdvojni deo svakog osiguravajućeg ugovora. Ključnu misao trećeg odeljka obeležava konstatacija da se u praksi drumskog prevoza često zaključuju opšti ugovori o osiguranju koji obuhvataju sve operacije dotičnog prevoznika tokom trajanja ugovora. Što se pak tiče trajanja osiguranja, u četvrtom odeljku izneto je da se ugovoreno osiguranje nekada vremenski poklapa i sa konkretnom operacijom drumskog prevoza. Što se tiče obima osiguravajućeg pokrća, u petom poglavlju naglašava se da se u drumskom prevozu zaključuju ugovori o osiguranju ili uz taksativno navođenje rizika pokrivenih osiguranjem, ili uz tzv. osiguranje od svih rizika (*all risks*). Šesto poglavlje za predmet ima razmatranje eventualnih šteta obuhvaćenih osiguravajućim pokrćem (gubitak i oštećenje

robe, kao i docnja u isporuci). Sedmi odeljak četvrte glave posvećen je pravnoj zaštiti osiguranika, a u osmom poglavlju razmatraju se ugovorna isključenja iz kasko osiguranja i osiguranja od odgovornosti u drumskom prevozu. Pozivajući se na naučne pravne izvore iz transportnog osiguranja, u devetom poglavlju ove glave autorka razmatra niz pitanja kao što su osiguravajuće pokriće, ugovorna isključenja, neusklađenost između osigurane sume i iznosa ograničenja odgovornosti. U zaključku, autorka izlaže mišljenje da domaći uslovi osiguranja moraju da budu koncipirani tako da suma osiguranja pokriva delimičnu ili potpunu štetu na robu, kao i da bude prilagođena propisanim ograničenjima CMR Konvencije.

2. Čelno mesto u četvrtoj tematskoj celini urednik je poverio članku prof. dr Zorana R. Tomića, redovnog profesora Univerziteta, s naslovom *Ćutanje uprave u Srbiji*. U delatnosti osiguranja poseban interes izazivaju oni radovi ovog autora koji obrađuju teme o upravnom postupku i upravnom sporu, kad su povezani s delatnošću osiguranja. Ovo stoga što je Narodna banka Srbije nadzorni organ nad delatnošću osiguranja i što je dužna da postupa po Zakonu o upravnom postupku i po Zakonu o upravnim sporovima. Istini za volju, u ovom članku se ne pominje nadzor NBS nad delatnošću osiguranja, ali sve ono što je napisano o problemu ćutanja uprave u Srbiji nesumnjivo se proteže i na ćutanje u nadzoru nad delatnošću osiguranja. Na kraju članka, autor iznosi svoje viđenje problema ćutanja uprave u rešenjima Nacrta novog zakona o upravnom postupku, koji je izložen javnoj diskusiji u drugoj polovini 2015. godine.

3. Kakve su posledice u zakašnjenju s plaćanjem u trgovinskim ugovorima, tema je iz kruga pitanja za čiji je odgovor zainteresovan svaki privredni subjekt, pa samim tim i svaki osiguravač i reosiguravač. Tu temu obradila je docent dr Mirjana Radović pod naslovom *Pravne posledice zakašnjenja sa plaćanjem u trgovinskim ugovorima*. Pošto je konstatovala da zakašnjenje s plaćanjem u trgovinskim ugovorima nije samo aktuelna domaća tema već i problem u Evropskoj uniji, autorka pažljivo prikazuje rešenja iz trgovinskog prava kako u pojedinim državama članicama EU tako i na nivou Unije kao pravne celine, kao i literaturu nastalu na tim osnovama, to jest odgovarajućim konvencijama. Takođe, u analizi i sintezi ove studije razmatrani su i domaći propisi, a naročito Opšte uzanse za promet robom iz 1954. godine, Zakon o obligacionim odnosima (rešenja iz 1978. i 1989), Zakon o zateznoj kamati iz 2001, Zakon o platnom prometu iz 2002, Zakon o potrošačima iz 2011, Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga iz 2011. i Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama iz 2012. (na snazi od aprila 2013). Na kraju, autorka daje odgovarajuće predloge u pravcu u kome treba izmeniti postojeći režim pravnih posledica zakašnjenja s plaćanjem.

4. U vreme sastavljanja ovog prikaza odvijala se javna rasprava o Prednacrtu građanskog zakonika Srbije (tekst iz 2015), u kojoj su u stručnoj periodici iznošene brojne primedbe, mišljenja i sugestije o pojedinim rešenjima tog prednacrta. U toj javnoj raspravi prof. dr Nebojša Jovanović ponudio je originalnu studiju pod naslovom *Ugovor o igri i opkladi*. Između tog ugovora i ugovora o osiguranju ima više razlika nego sličnosti, ali je za praktičare u osiguranju i reosiguranju potrebno da, čitajući ovu studiju, na delu, konkretno, osete razlike dvaju ugovora. Treba očekivati da autor studije o Nacrtu građanskog zakonika Srbije normativnopravno izrazi bitne elemente opisanog imenovanog ugovora, čime bi zaokružio svoj raniji prilog o tom ugovoru i ovu studiju.

5. U članku prof. dr Marka Đurđevića obrađuje se problematika tumačenja ugovora. Članak je naslovljen kao *Tumačenje ugovora u korist jedne ugovorne strane sa posebnim osvrtom na tumačenje potrošačkog ugovora u korist potrošača*. S obzirom na to da je i osiguranik jedna vrsta potrošača, ovaj članak interesantan je za delatnost osiguranja.

6. Pred urednike ovog zbornika radova profesora Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu iz različitih oblasti poslovnog prava postavlja se i potreba i zadatak da ocene treba li zbornik da približe široj poslovnoj i stručnoj javnosti. Napominjemo da se pod istim naslovom taj zbornik redovno godišnje uređuje, objavljuje i prodaje po pristupačnoj ceni na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Preporučujući ga javnosti, smatramo da on zaslužuje uvid znatno šire poslovne i stručne javnosti od one koja redovno prati izdanja Centra za izdavaštvo i informisanje Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu.